

stichting Commissie Natuur en Milieu Delft

secretariaat: Bizetstraat 23, 2625 AV Delft, tel. 015 2561141 / e-mail lc.doorn@casema.nl / KvK-nr 41146440

Delft, 5 augustus 2009

Betreft: Bedenkingen tegen het
ontwerpbestemmingsplan 1e fase
Natuur- en Businesspark Schieveen

Gemeenteraad van Rotterdam
t.a.v. de directeur dS+V
Afdeling Ruimtelijke ordening
Bureau bestemmingsplannen
Postbus 6699
3002 AR Rotterdam

Geacht college,

Het bestemmingsplan Polder van Schieveen is zonder twijfel het meest fantastische plan dat we als natuurbeschermingsorganisatie ooit onder ogen hebben gehad. Het plan begint - valt met de deur in huis, kan men gerust stellen - ermee dat de gemeente Rotterdam en de vereniging Natuurmonumenten een natuurgebied gaan aanleggen. Het gaat weliswaar ten koste van historisch vogelrijke graslanden, maar nieuwe natuur is natuurlijk veel beter. Daar krijgen immers plant en dier in het bestuurdersjargon dat in dit soort teksten zo welig tiert - let wel, over dingen die welig tieren klagen wij zelden - weer alle kansen om zich te ontwikkelen.

Er ontwikkelt zich dus een heleboel in dit land, en dat zijn behalve plant en dier vooral ook bouwplannen. Want ook die hebben ruimte nodig, ook mensen zoeken voedsel, dekking en nestgelegenheid en krassen daarmee hun sporen in het landschap. Cultuurhistorie heet dat, daar moet niet te min over gedacht worden.

Verbaasd zijn we dan ook niet dat in de tweede paragraaf van de inleiding en dus enigszins besmuikt de ontwikkeling van een "businesspark" ter sprake komt. Liever was men er überhaupt niet over begonnen, want zoveel platheid schaadt het aanzien dat de opstellers van dit proza ongetwijfeld in het dagelijks leven hebben, en het plezier dat ze bij het opstellen van dit dolle verhaal zullen hebben gehad. Dat zal nauwelijks onder doen voor onze tranen en tuiten. Tussen de grote landschappen met onafzienbare natuur in de zuidvleugel van de randstad nog een snipper grond aan bedrijventerrein proberen te besteden, dat moet goed verkocht worden, want anders krijg je allerlei kinderachtige bezwaarschriften waar al die doortastende en op innovatie afstevende bestuurders echt geen tijd voor hebben.

Dat de vereniging Natuurmonumenten aan deze voorstelling van zaken meewerkt kunnen wij dan ook alleen maar billijken. Hoe meer bedrijventerreinen en andere gruwelijke landschappen, hoe meer brokken nieuwe natuur zij in de schoot geworpen krijgen. En dat op een terrein dat niet eens tot de Ecologische Hoofdstructuur behoort! Het Rotterdams gemeentebestuur moet wel een onbaatzuchtig en natuurminnend gezelschap zijn, dat helemaal niet altijd maar stenen wil stapelen - wat is een meer beproefde vlucht naar voren dan bouwen en verVROMmelen? - maar de draglines en shovels laat werken voor de natuur. Geen wonder dat de bestuurders van Natuurmonumenten wel voelden voor een accordje.

Maar alle gekheid op een stokje: het is niet alleen de verhullende presentatie van het bestemmingsplan die ons tegenstaat. Dat uitgerekend in een plan voor de polder waar de bekende landschapontwerper Adriaan Geuze een paar jaar geleden zijn reuzenkoeien had staan, een diepgaande landschappelijke beschouwing ontbreekt, is al evenzeer een gemis. Met Geuze zijn wij van mening dat de snelle teloorgang van het open landschap in de zuidvleugel van de Randstad aan de ene kant een gevolg is van een wel heel onverschillige planologie waar de provincie Zuid-Holland nu al een jaar of 15 onder zucht, maar die onverschilligheid heeft ook in niet te onderschatten mate de economische ontwikkeling van de regio geschaad. Er lijkt een omgekeerd evenredige, causale relatie te bestaan tussen de op perverse prikkels voor burgers en gemeenten gebaseerde explosie van woningbouw en bedrijventerreinen in de regio (ver boven de vinex-doelstelling) en de economische prestaties. Het langzaam volbouwen van de polder Schieveen zal de positie van de regio als vestigingsplaats dan ook zeker verder verslechteren. Meer dan waar ook geldt voor deze regio dat de verrommeling een rem is op de ontwikkeling van en de de kansen voor de Rotterdammers.

Als in zoveel beleidsstukken van rijk en andere overheden lijdt ook deze toelichting op het ontwerp-bestemmingsplan onder de pretenties van innovatie. Op pag. 11 wordt zelfs het vestigingsklimaat al innovatief genoemd - inderdaad: een taalcapriool.

Nut en noodzaak van de plannen met het bestemmingsplangebied worden weinig overtuigend en vooral clichématig verdedigd. Het zou aansluiten bij wat rijk en provincie aan beleid hebben op het gebied van economische en landschappelijke ontwikkelingen. Op p. 95 staat zelfs de wanhopige bezwering "de hele Zuidvleugeconomie kan maximaal profiteren van de toonaangevende kennisinfrastructuur ...". Maximaal, toe maar.

Rotterdam zou er o.i. goed aandoen een eigen koers te varen en niet zijn heil te zoeken bij provincie en Rijk die Rotterdam meer dan eens in de kou hebben laten staan. Ruimte zoeken voor de kennisintensieve bedrijvigheid *in de stad zelf* zou voor Rotterdam wel eens veel lucratiever kunnen uitpakken. Diverse inspraakreacties dragen voor herontwikkeling van binnenstedelijke Rotterdamse lokaties goede mogelijkheden aan.

[Toevoeging van 6 augustus: zie de bijlage, waarin wordt aangegeven dat Rotterdam niet alleen 1600 ha binnenstedelijke ruimte voor hergebruik beschikbaar heeft, maar ook nog eens dat daar vooral kennisintensieve bedrijven zouden moeten komen. Het Rotterdams gemeentebestuur zichzelf dus met het plan voor de Polder Schieveen de voet dwars.]

"De vestiging van kennisintensieve bedrijvigheid vereist immers een nieuw type bedrijvenlocatie" lezen we voorts tot onze verbazing. Wat er nieuw is aan het type bedrijvenlocatie van de Polder Schieveen ontgaat ons ten enenmale. Het uitlubberen van de stad naar het goedkope grasland daarbuiten is juist van een verpletterende ouderwetsheid. Voor het Delftse Technopolis komen de Delftse bestuurders en stedenbouwkundigen ook al niet verder dan een oersaai bedrijventerrein, waarbij niet duidelijk is of het om een brainpark of een braniepark gaat.

Het plan, tenslotte, past ook slecht bij de constatering van het provinciaal bestuur dat er in deze regio een tekort aan groen is van 25.000 ha groen. De polder Schieveen kan daar een rol in spelen, zowel door het landschappelijk een impuls te geven. Het ecologisch herstel van bodem en water kan daar een grote rol in spelen.

Vertrouwend u van dienst te zijn geweest, tekent.

Met vriendelijke groeten,

L.C. van Doorn

Elektronische versie op http://ind.datadelft.com/2009/comm_schieveen.pdf

Mooi wonen aan de rafelhavens

Hoe ziet havenstad Rotterdam er in 2040 uit? Bedrijven zitten op de Tweede Maasvlakte en aan de stadshavens wonen, werken en recreëren hoogopgeleiden.

Door onze redacteur **MARK HOOGSTAD**

ROTTERDAM, 6 AUG. Hoogopgeleiden brengen 's ochtends hun kinderen met de boot naar school, werken en recreëren overdag op het water en schuiven 's avonds aan in een van de drijvende restaurants op de Nieuwe Maas. Jeroen Steens glimlacht instemmend bij die gedachte. „Klinkt misschien ver weg, maar die werkelijkheid is dichterbij dan menig een denkt.”

Steens (46) is hoofd havenexploitatie bij het Havenbedrijf Rotterdam. Met de komst van de Tweede Maasvlakte schuift de haven steeds verder op naar het westen. Gevolg: oude, vervallen loodsen en terreinen in en nabij het stadscentrum komen leeg te staan. „Doen we niets, dan dreigen de rafelranden van de stad te verloederen”, waarschuwt Steens.

Met alle gevolgen van dien voor het toch al kwetsbare Rotterdam, met zijn relatief smalle bovenlaag en grote aantal laagopgeleiden en werklozen. Verdere sociaal-economische uitholling kan funest uitpakken voor de tweede stad van Nederland (587.000 inwoners), beseften beleidsmakers. Hoe meer mensen bovendien de havenstad de rug toekeren, hoe groter de kans dat bedrijven dat voorbeeld volgen. „Onze concurrentiepositie is dus in het geding”, zegt Steens. Voor het stadsbestuur telt vooral 'het feit' dat Rotterdam zich niet nog meer koopkrachtverlies kan permitteren. Vroeg of laat moet de

De toekomst van Nederland

braindrain gestopt worden. In het stadhuis wordt die boodschap met enige regelmaat verkondigd.

Plannen voor een herinrichting van de zogeheten Stadshavens bestaan al geruime tijd. Maar pas drie jaar geleden kwamen stad en haven tot het besef dat zij gemeenschappelijke belangen hebben. Tot die tijd was het geregeld „ieder voor zich”, erkent Steens. De inschikkelijke houding van het Havenbedrijf is deels te verklaren uit de – ondanks de economische crisis – toenemende vraag naar gekwalificeerd personeel. De vergrijzing slaat de komende jaren hard toe in de haven, blijkt uit alle rapportages. Steens: „Goede krachten vind je alleen als je ze, behalve een baan, ook een aantrekkelijk woonmilieu kunt bieden.”

Of door die toekomstige werknemers zelf op te leiden. Een van de eerste tastbare resultaten van het monsterproject Stadshavens opende begin dit jaar de deuren: de RDM Campus. In de machinehal van de voormalige Rotterdamse Droogdok Maatschappij volgen studenten van de Hogeschool Rotterdam (hbo) en het Albeda Collega (mbo) praktijkgericht technisch onderwijs. Innovatie staat daarbij centraal. RDM staat anno 2009 dan ook voor *Research, Design & Manufacturing*. In totaal moeten hier duizenden studenten worden klaargestoomd voor een baan in de haven.

Of beter: voor een baan in wat algemeen wordt beschouwd als de motor van 'de nieuwe economie', de duurzaamheidsindustrie. Rotterdam denkt met Stadshavens een sterke troef in handen te hebben om innovatieve bedrijven te verleiden om zich aan de boorden van de Nieuwe Maas te vestigen. Vooral wegens de strategische ligging aan het water zou 'de toegangspoort tot Europa' moeten kunnen uitgroeien tot het mondiale centrum voor energietransitie en watertechnologie. Het projectbureau Stadshavens draagt die boodschap met verve uit in het ge-

Illustratie Marike Knaapen

Project Stadshavens moet 13.000 nieuwe arbeidsplaatsen opleveren

Rotterdam heeft zich voorgenomen om vrijkomende, verouderde haventerreinen rondom het centrum de komende decennia om te bouwen tot „een hoogwaardig vestigingsgebied voor wonen en werken”. Dat hebben de gemeente en het in 2004 zelfstandigde Havenbedrijf drie jaar geleden afgesproken.

Het herontwikkelings- of transitiegebied is 1.600 hectare groot – eenderde bestaat uit water. Dat is te vergelijken met een stad als Gouda. Het monsterproject Stadshavens moet rond 2040 afgerond zijn en circa 13.000 nieuwe arbeidsplaatsen opleveren. De totale kosten worden geraamd op bijna 8 miljard euro.

Ruim één miljard komt voor rekening van de overheid, de stad en het Havenbedrijf. De rest moet „uit de markt” (projectontwikkelaars) komen. Rotterdam wil ook proeftuin worden van het drijvend bouwen. Deze manier van wonen wint aan kracht en populariteit door de stijging van de zeespie-

gel. Tussen 2010 en 2025 worden vijfduizend woningen op en nabij het water gebouwd. Vervoer over water moet de norm worden in het nieuwe gebied. Sinds vorig voorjaar vaart een waterbus tussen de Maasoeveren.

Lees meer op www.stadshavensrotterdam.nl

renoveerde RDM-hoofdkantoor op de kop van tuindorp Heijplaat.

Aan de ruimte zal het in elk geval niet liggen. Rotterdam heeft maar liefst 1.600 hectare in de aanbieding, verspreid over zes aanlegplaatsen: de Rijn-, Maas-, Waal- en Eemhaven 'op' Zuid, en het Vierhavensgebied en de Merwehaven op de noordoever. Geen stad in Europa die met zoveel binnenstedelijke ruimte kan pronken. Maar daarin schuilt volgens critici ook meteen de zwakte van het miljardenproject. Rotterdam beschikt nu al niet over de vereiste kritische massa (mensen en bedrijven) om alle witte vlekken weg te werken. Waarom straks dan wel? Steens onderkent de valkuil.

„Maar we praten hier over een gefaseerde oplevering, uitgesmeerd over tientallen jaren. Bovendien neemt de stad dit deel van het havengebied niet over. Dat doen we samen, stad én haven.” Zo is de Zuidelijke Waalhaven het beoogde maritieme knooppunt waar

verschillende reders inmiddels al een (regionaal) hoofdkantoor hebben gevestigd.

Maar „een katalysator” zou wel-

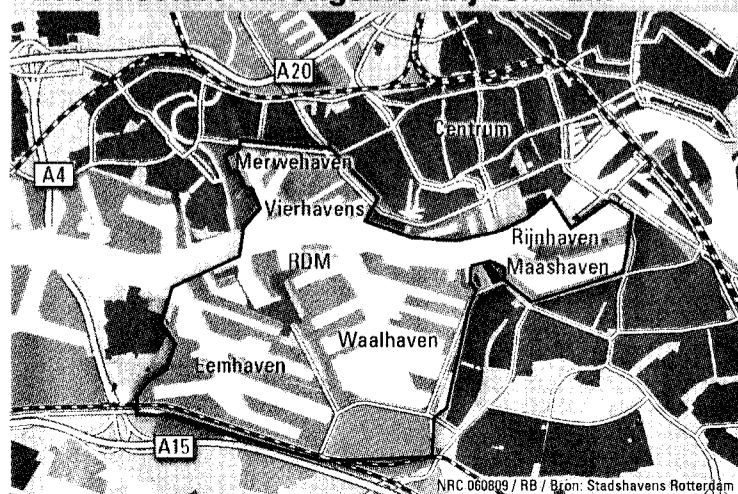
kom zijn, erkent Steens. Al was het maar om niet te verzanden „in allerlei stroperige regelgeving waar we in Nederland patent op

lijken te hebben”. Londen is daarbij het lichtste voorbeeld. De Britse hoofdstad organiseert over drie jaar de Olympische Spelen en grijpt dit feit aan om in versnelde tempo het verloederde East End te revitaliseren. Nederland koestert ook olympische aspiraties. Rotterdam zou in 2028 met gemak onderdak kunnen bieden aan het olympisch dorp.

Zowel het Havenbedrijf als het projectbureau Stadshavens noemt die optie „een prikkelende gedachte”. Maar het is pas aan de orde in 2016, als kabinet en sportkoepel NOC*NSF beslissen of Nederland zich kandideert. Steens zegt bovendien meerdere ijzers in het vuur te hebben. „Met een Wereldtentoonstelling breng je alles ook in een stroomversnelling. Dat evenement is wat eenvoudiger te verkrijgen.”

Lees de eerdere afleveringen van deze serie op nrc.nl/binnenland

1.600 hectare havengebied bij centrum

9 789080 662223

9 789080 662223

Afdeling Bos & Kroon